

Agoráens indledende seminar
arbejdsåret 2020-2021
lørdag den 5. og søndag den 6. september 2020

Om psykoanalysens institutionalitet

*... penchant par où une certaine institution fondamentale
de la pratique, celle qui nous a été donnée par Freud, en
est venue à se transformer en une technique, en un
certain maniement de la relation analyste-analysé ...*

Jacques Lacan, 13.01.1954

Vores arbejdsfælleskab er nået til et punkt hvor vi vil have gavn af at studere Lacans bud på en organisering, der befordrer samarbejdet omkring psykoanalysen. Et forsøg på at fremme en kollektivitet som både retter sig imod den enkeltes faglige og menneskelige udvikling og overholder den stående kritik som psykoanalysen må fastholde overfor ethvert gruppefænomen.

Freuds Agorá — skole for psykoanalysen har nu eksisteret i et årti. Man skulle mene at det er længe nok til at se på hvor vi kommer fra, på hvad vi har bedrevet og om betingelserne for vores virke stadig er relevante. For spørgsmålet om den type institutionalitet der knytter sig til psykoanalysen er ikke uafhængigt af den opfattelse af det ubevidste man praktiserer.

Problemerne vedrørende psykoanalytikerens (ud)dannelse og grundlaget for dennes autorisering er dybt forbundet med den måde det kollektive tænkes og praktiseres på og derfor med hvordan *auctoritas*-dimensionen deltager i den *potestas* den enkelte analytiker udøver. En problematik som ikke er løsrevet fra hvad der sker i de dynamikker der er til stede i forholdet mellem det konstituerende og det konstituerede, det latente og det manifeste, intensionen og ekstensionen.

Dette berører derfor også spørgsmålet om den institutionalitet som psykoanalysen knytter an til. Mindre i kraft af de anordninger den eventuelt genererer (forstået her som de foranstaltninger eller institutter der organiserer dens sociale status), end ved det forhold, at i og med en analytiker autoriserer en person til at installere sig i analysandens position, institueres der også en symbolsk indretning (en institution i egentlig forstand vil jeg mene) som, for så vidt den respekteres, bærer analysen igennem over tid.

At dette mærker alle deltagere, er noget som erfaringsmæssigt er uden diskussion. Men selv om vi ganske vist kan sige at analytikeren autoriserer analysanden til at udføre sit arbejde, er spørgsmålet om hvor analytikeren henter sin autorisering fra, stadig dunkelt.

Den uddannende moment i den pågældende erfaring er knyttet til dette punkt.

Traditionen har løst problemet ved at henvise til 'den analytiske institution', dens historie, helte, etc. I et forsøg på at lukke for den afgrund som dermed åbnes. Og i en sand tilstand af *horrori vacui* rulles 'tekniker', 'metoder' og 'psykologiske teorier' frem for at godtgøre den analytiske akt.

Alt sammen blændværk så længe selve psykoanalysens instituerende dimension — dvs. det, Lacan omtaler som *une certaine institution fondamentale de la pratique*— går tabt når forholdet analytiker-analysand reduceres til en teknik. For det praktiske arbejde hviler ganske vist på en 'grundlæggende institution' (empirisk kan man anskue den som sammenspillet mellem den 'svævende opmærksomhed' og de 'frie indfald'), men kun for så vidt denne forstås i forlængelse af det ubevidste. Dette fører os tilbage til hvilket begreb vi gør os om det.

Vanskelighederne derved er hvert gang strandet på vores definition af overføringsfænomenet, en kategori vi i grunden ikke har kunnet begribe før Lacan gav os adgang til diskursens struktur. For alt i alt er nok her vi finder kernen i det, som den omtalte *institution fondamentale* henviser til. Vi ved i dag at enhver praksis støtter sig til en diskurs og at denne ikke kan reduceres til dens narrative (dvs. ekstensionelle) former, men understøttes af en struktur af logisk art. Teknikken og alt andet er udtryk for den logik der i så fald gøres gældende. Der skulle gå femogtyve år før Lacan kunne formulere det som sådan. Men intuitionen og orienteringen var der allerede i 1954.

Alt dette er ganske nærværende i den måde Lacan præsenterer grundproblemerne for psykoanalysen (herunder spørgsmålet om læreanalysen) i sin søsættende tekst « Grundlæggelsesakt », hvormed han instituerer den skole han mente psykoanalysen havde brug for. Teksten har haft en vis betydning i måden FREUDS AGORÁ kom til verden på og derfor er det på sin plads at tage det op på ny.

Jeg foreslår derfor at vi bruger det indledende seminar i det nye arbejdsår til at overveje de spørgsmål som Lacan dér fremlægger for os og som fortsat er aktuelle. I den forbindelse bidrager jeg med en ny dansk gengivelse af ordlyden, en gengivelse som er udtryk for den læsning jeg i dag foretager af teksten og som på visse punkter adskiller sig fra den oversættelse jeg forsøgte mig med for tredive år siden. Forskellen imellem teksterne er den, at mens jeg i den første forsøgte at være tekstnær tillader jeg mig i dag en vis frihed for at fange den struktur Lacan prøver at få os til at få øje på. Det kan i hvert fald give anledning til en diskussion. På hjemmesiden findes en pdf-fil med den franske udgave og tre forskellige engelske oversættelser som også forsøger sig med opgaven.

Vel mødt til Agoráens indledende seminar den 5. og 6. september 2020

oc